liku õhussisalduva auru rõhu esitab protsentides meile suhteline niiskus. See on temperatuuri üldisele käigule vastava keskkonna niiskuse *resp.* kuivuse omaduste aistimise mõttes tähtsamaid tunnuseid. Relatiivse niiskuse [1]) aastast käiku illustreerib allolev (XLI) ja küllastusvajakut järgmine aritmogramm (XLII),

Aritmogramm-tabel XLI.

Variation annuelle de l'humidité relative (1871—1915). Chaque „—" indique 15%.

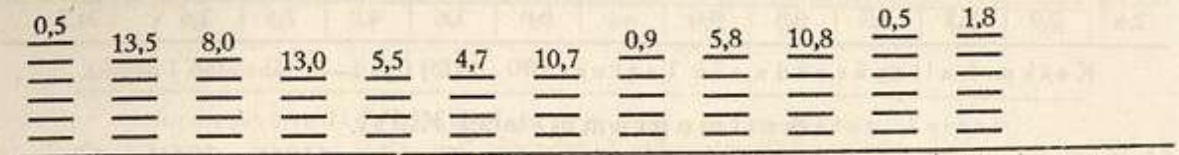

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	A
90,5	88,5	83,0	73,0	65,5	64,7	70,2	75,9	80,8	85,8	90,5	91,8	75,8

Suhteline niiskus Tartus (1871—1915) (iga „—" tähendab 15%).

Aritmogramm-tabel XLII.

Quantité annuelle des précipitations atmosphériques.

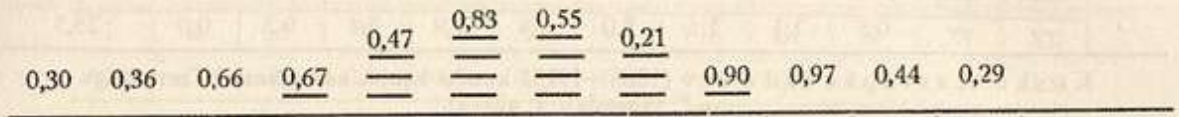

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	A
0,30	0,36	0,66	1,67	3,47	4,83	4,55	3,21	1,90	0,97	0,44	0,29	1,89

Küllastusvajaku aastane käik (1871—1915) (iga „—" tähendab 1 mm).

milledest mõlemist loeme suve-poolaastal võrdlemisi kuivi ja talve-poolaastal niiskeid ilmu. Lisame udupäevade äsjasele käsitlusele ja niiskusega ning temperatuuriga lähimas seoses oleva kaste ja halla eritelu juurde, siis on pilt kahtlemata täielikum. Et Tartu Meteoroloogia-observatoorium on registrinud kasteseks ja hallaseks kõik päevad, mil need nähtused olid selgesti tähiteldavad — sõltumata sellest, kas nende sademete hulk oli mõõdetav või mitte, siis tuleb muidugi küsimusse kaste ja hallaga päevade arv aasta kestes (vt. aritmogrammid XLIII ja XLIV).

Palju märgatavamad kui kaste- ja hallapäevad on muidugi sademepäevad. Sademepäevade keskmine arv aastas on Tartus võrdlemisi suur: 186,1 [2]), ja nad jagunevad kaunis ühtlaselt üle aasta, suvekuil ainult veidi vähenedes (vt. aritmogr. XLV).

Sellevastu on sademete keskmine hulk ühel sademepäeval suvekuil suurim (vt. aritmogr. XLVI).

---

1) Kõrvale kaldudes harilikust arvutusviisist valemi

$$r = \frac{100}{n} \Sigma \frac{e}{E}$$

järele, on Tartu Meteoroloogia-observatooriumi poolt (251) otsekohe suhtelise niiskuse ja täisniiskuse puudusest Weihrauchi valemi

$$r = 100 \frac{\Sigma e}{\Sigma E}$$

järele arvutatud, kus e tähendab iselist niiskust ja E — iselise küllastusvajaku summat, nii siis pingutusmaksimumi. Sel viisil leitud suhtelise niiskuse aastane käik annab suvekuudel väiksemad väärtused kui harilikult arvutatud.

2) Breemenis 168,6 (34).

Tartu, lk. 335